

Τελικές εξετάσεις σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης λόγω κορονοϊού: Πρότυπα Ποιότητας και Κατευθυντήριες Γραμμές για Εναλλακτικές Μορφές Αξιολόγησης

Ο Φορέας Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτερη Εκπαίδευση, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, υποστηρίζει τα ιδρύματα για εναλλακτικές μορφές τελικής αξιολόγησης, οι οποίες ανταποκρίνονται στα ευρωπαϊκά πρότυπα και τις κατευθυντήριες γραμμές για ποιότητα στην εκπαίδευση. Τον ρόλο των Φορέων ποιότητας έχει σε πρόσφατη ανακοίνωση επισημάνει και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Διασφάλισης Ποιότητας (ENQA):

“We believe that the guiding principle should be to best support higher education institutions to master the extraordinary challenges they are currently facing and to sustain quality of their education provision through these times. ENQA, the European representative association of quality assurance agencies, has highlighted the important role that agencies might play. We wish to draw your attention to a social media campaign launched by ENQA for agencies to share practices and experiences”.
(<https://www.eqar.eu/covid-19/>).

Με βάση το προτεινόμενο πλαίσιο, τα ιδρύματα αποφασίζουν τις μορφές τελικής αξιολόγησης, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες του φοιτητικού πληθυσμού, κατά πρόγραμμα, καθώς και τις ανάγκες του κάθε γνωστικού αντικείμενου, δεδομένου ότι μια πολιτική και η ίδια μορφή εξέτασης για όλα τα αντικείμενα δεν μπορεί να εφαρμοστεί: διαφορετικής μορφής τελική αξιολόγηση χρειάζονται, για παράδειγμα, τα μαθήματα θεωρητικού περιεχομένου, τα εργαστηριακά μαθήματα, τα καλλιτεχνικά μαθήματα και όσα έχουν πρακτική εμπειρία ως μέρος του προγράμματος ή/και για την ολοκλήρωσή του.

Επίσης, πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερη πρόνοια για τους/τις φοιτητές/τριες με ειδικές ανάγκες, ούτως ώστε η βοήθεια που χρειάζεται να τους παρασχεθεί για τις τελικές αξιολογήσεις, να μην αυξήσει τη δυσκολία επιτυχούς ανταπόκρισής τους.

Σε όλες τις περιπτώσεις, η συνεννόηση με τους/τις φοιτητές/τριες είναι απαραίτητη, καθώς και ο έλεγχος εκ μέρους του ιδρύματος και του/της διδάσκοντα/ουσας ότι οι φοιτητές /τριες διαθέτουν τον απαραίτητο εξοπλισμό.

Τονίζεται, ιδιαίτερα, ότι η επιμόρφωση/ κατάρτιση των διδασκόντων/ εξεταστών/ επιτηρητών στη χρήση της πλατφόρμας που θα χρησιμοποιηθεί, καθώς και στις εναλλακτικές μορφές εξέτασης είναι προϋπόθεση αποτελεσματικής εφαρμογής τους.

A. Εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης

Ο Φορέας, κατά κανόνα, και όπου είναι δυνατό, προτρέπει, ιδιαίτερα τα πανεπιστήμια, να ολοκληρώσουν τις εξετάσεις εντός του τρέχοντος εαρινού εξαμήνου, με εναλλακτικούς τρόπους αξιολόγησης:

1. Προφορική εξ αποστάσεως εξέταση.

Η αξιοπιστία και η ποιότητά της διασφαλίζεται με τη μαγνητοσκόπηση όλων των προφορικών αξιολογήσεων, την ανάλογη ποιότητα των ερωτήσεων (όπως καθορίζεται στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF) με βάση το επίπεδο του προγράμματος) και την ελάχιστη διάρκεια της εξέτασης (30 λεπτά κατά εξεταζόμενο).

Η εξ αποστάσεως ατομική εξέταση γίνεται με μικρά ακροατήρια. Τα μεγαλύτερα ακροατήρια μπορούν να χωριστούν σε μικρότερα, με τη βοήθεια συνεργατών συναδέλφων και ταυτόχρονη εξέταση.

2. Ηλεκτρονική γραπτή εξέταση και επιτήρηση

Η αξιοπιστία και διασφάλιση της ποιότητας διασφαλίζεται με τήρηση αρχείου (record), μικρά ακροατήρια, καθορισμένο χρόνο, ο οποίος δεν υπερβαίνει τις 2-3 ώρες και σύγχρονη εξέταση και επιτήρηση των ακροατηρίων, με ταυτοποίηση των

εξεταζομένων και εξειδικευμένη πλατφόρμα και ανάλογο εξοπλισμό εκ μέρους των φοιτητών/τριών. Με το πέρας του ενιαίου χρόνου γίνεται ταυτόχρονη αποστολή του εξεταστικού δοκιμίου.

3. Αξιολόγηση με ανοικτά βιβλία (Open-book exams/ take- home exams)

- 1) Η εξέταση με ανοικτά βιβλία γίνεται είτε σε αίθουσες εξετάσεων (open-book exam) με φυσική παρουσία είτε με εξετάσεις από το σπίτι (take-home exam).
- 2) Σε όλες τις περιπτώσεις η εξέταση γίνεται σε καθορισμένο χρόνο. Η εξέταση από το σπίτι πρέπει να καθορίσει συγκεκριμένο χρόνο επιστροφής του δοκιμίου, χωρίς να αφήνει περιθώριο βοήθειας από τρίτους, υπολογίζοντας τον χρόνο που χρειάζεται ο/η μέσος/η φοιτητής/τρια, για να απαντήσει σε όλες τις ερωτήσεις: π.χ. αποστέλλεται στην ηλεκτρονική τους διεύθυνση στις 9 π.μ. με την υποχρέωση να επιστραφεί στις 12 το μεσημέρι σε συγκεκριμένη ηλεκτρονική διεύθυνση.
- 3) Η απάντηση σε κάθε ερώτημα δεν βρίσκεται αυτούσια σε βιβλίο ή σε διαδικτυακή πηγή.
- 4) Το δοκίμιο εξετάζει κατά πόσο ο φοιτητής/τρια αντιλαμβάνεται έννοιες, πληροφορίες, θεωρίες και διαδικασίες, τις οποίες δεν χρειάζεται να απομνημονεύει, αλλά να τις χρησιμοποιεί, να τις εφαρμόζει και να παράγει νέα γνώση εφαρμόζοντας διαδικασίες λύσης προβλήματος και κριτική σκέψη.
- 5) Τα προβλήματα είναι αυθεντικά και ο/η φοιτητής/τρια καλείται να τα επιλύσει με διαδικασίες που έχει μάθει, αλλά χρειάζεται να τις επιλέξει και να τις εφαρμόσει σε νέο περιβάλλον/περιεχόμενο (π.χ. να μην γνωρίζει απλώς τους Νόμους της Ενέργειας, αλλά να επιλέγει κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες ποιον θα χρησιμοποιήσει. Να μην αποστηθίσει πώς αξιολογείται π.χ. το έργο του Καποδίστρια, όπως αξιολογείται σε εγχειρίδια και συγγράμματα Ιστορίας, αλλά να γνωρίζει με ποιες παραμέτρους αξιολογείται το έργο ενός κυβερνήτη σε συγκεκριμένη περίοδο).
- 6) Οι μορφές μπορεί να ποικίλλουν: Δοκίμια με ερωτήσεις ή και λύση προβλήματος ή/ και σενάρια ή/ και εργασίες οι οποίες πρέπει να διεκπεραιωθούν σε σύντομο καθορισμένο χρονικό διάστημα (μέχρι 3 ώρες), όχι πανομοιότυπες σε όλους τους /τις εξεταζομένους/ες. Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, κατά κανόνα δεν

χρησιμοποιούνται, διότι αφενός είναι πιο δύσκολο να περιληφθούν σε μια ερώτηση απαντήσεις με 3-4 επιλογές, οι οποίες να απαιτούν ενεργοποίηση κριτικής σκέψης και ανώτερων γνωστικών λειτουργιών και να μην δίνουν έτοιμη και ευδιάκριτη την ορθή απάντηση.

Αποφεύγονται, επίσης, συνηθισμένες εργασίες, μακράς διάρκειας και projects, όπως αυτά που ανατίθενται ως μέρος της αξιολόγησης, καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου, για τα οποία δεν υπάρχει καμιά εξασφάλιση ότι εκπονούνται από τον/την εξεταζόμενο/η.

- 7) Η εξέταση εξαρτάται από τη διδασκαλία και αντίστροφα: Εξετάζουμε ό, τι διδάσκουμε και διδάσκουμε όπως θα εξετάσουμε. Παρόλα αυτά, σε επίπεδο ευρωπαϊκών προσόντων σύμφωνα με το European Qualifications Framework (EQF), στα προγράμματα επιπέδου 6,7,8 ο/η φοιτητής/τρια διδάσκονται και αξιολογούνται σε ερωτήσεις/θέματα που πληρούν τις προδιαγραφές απαιτητικών εξετάσεων με ανοικτά βιβλία, όπου αποφεύγεται η αποστήθιση και η αντιγραφή από τα βιβλία ή τις σημειώσεις συγκεκριμένων απαντήσεων οι οποίες ανασύρονται αυτούσιες ή/και με ελάχιστες διαφοροποιήσεις ή με απαντήσεις κλισέ, οι οποίες «κολλούν» σε ποικίλες απαντήσεις (π.χ. απαντήσεις παιδαγωγικής/κοινωνικών επιστημών, όπου η απάντηση «εξαρτάται από το καλώς νοούμενο συμφέρον του παιδιού/πολίτη ...» έχει γίνει απάντηση κλισέ).

B. ΜΕΤΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Στις περιπτώσεις όπου, λόγω ιδιαιτερότητας γνωστικών αντικειμένων ή/και του ίδιου του ιδρύματος ανώτερης εκπαίδευσης, δεν διασφαλίζεται η ποιότητα της εξ αποστάσεως εξέτασης, συστήνεται η επέκταση της διάρκειας του τρέχοντος εξαμήνου και η ανάλογη μετάθεση της εξεταστικής περιόδου. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι συλλογικές ιδρυματικές αποφάσεις για ένα μόνο τρόπο εξέτασης δεν μπορεί να παρακάμπτουν την τεκμηριωμένη εισήγηση των συντονιστών/τριών, διδασκόντων/ουσών και φοιτητών/τριών του συγκεκριμένου μαθήματος.

- 1) Η πρόνοια αυτή μπορεί να συμπεριλάβει, κατά κανόνα, και τα ακροατήρια τελειοφοίτων, ιδιαίτερα όπου η εξέταση περιλαμβάνει δραστηριότητες εργαστηρίων, οι οποίες δεν γίνονται με εικονικές αναπαραστάσεις και προσομοιώσεις από τον διδάσκοντα/ουσα και παρατηρήσεις- απαντήσεις από τους φοιτητές/τριες.
- 2) Για τα κολέγια που ανέστειλαν τη λειτουργία τους, για να επανεκκινήσουν το Καλοκαίρι, η τελική εξέταση είναι απαραίτητο να γίνει στο τέλος της επιμήκυνσης του εξαμήνου.

B. Επιλογικά

Μη γνωρίζοντας πότε θα μπορούν να διεξαχθούν εξετάσεις ακροατηρίων με φυσική παρουσία και λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τη διεθνώς εκφρασθείσα άποψη των επιδημιολόγων ότι η διάρκεια των περιορισμών θα είναι μακράς διάρκειας, είναι απαραίτητο να μελετηθούν εναλλακτικοί τρόποι τελικής εξέτασης, ούτως ώστε τα ιδρύματα να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις για ολοκλήρωση του εξαμήνου.

Η αντίδραση των ιδρυμάτων, όμως, σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να είναι πρόχειρη και χωρίς διασφάλιση των προτύπων ποιότητας, ούτε μαζική και εύκολης λύσης, όπως «βάζουμε τα θέματα σε μια πλατφόρμα και τελειώσαμε» για όλα τα γνωστικά αντικείμενα και όλους/όλες τους φοιτητές/τριες.

Στο πλαίσιο αυτό οι τεκμηριωμένες θέσεις όλων των διδασκόντων/διδασκουσών και φοιτητών/τριών, κατά τμήμα και τομέα, θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη και να εφαρμοστούν εναλλακτικοί τρόποι τελική εξέτασης, οι οποίοι διασφαλίζουν την ποιότητα.